

дуванні злочинів / О.П. Вашук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки, 2013. - №4. Том 2. – С. 145-147.

3. Скригонюк М. І. Тактичні джерела допиту підозрюваної особи, основою яких є знання зі сфери невербальної комунікації / М. І. Скригонюк // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція, 2013. - № 6-3. Том 2. – С. 117-123.

4. Вашук О. П. Можливості використання невербальної інформації при проведенні допиту / О. П. Вашук // Митна справа. - 2013. - № 5(2.2). - С. 50-55. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_5\(2\)](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2013_5(2)).

Обитоцька М.В., курсант

Науковий керівник –

к.ю.н. Єфімов М.М.,

доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ДО ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ПІДОЗРЮВАНОВОГО ПІД ЧАС ДОПИТУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ГРУПОВОГО ХУЛІГАНСТВА

Важливою слідчою (розшуковою) дією при розслідуванні групового хуліганства є допит підозрюваного. Як відомо, зазначена процесуальна дія є найбільш розповсюдженою та інформативною в кримінальному судочинстві. Адже якраз за її допомогою майже в кожному провадженню працівники поліції отримують найбільшу кількість доказів, які дають можливість для висунення версій та проведення подальших заходів. Крім того, слід зазначити, що важливим аспектом його проведення є забезпечення прав допитуваної особи. Адже підозрюваний може йти на контакт зі слідством у випадках нормального ставлення до себе.

Загалом, допит – це слідча (розшукова) дія, що полягає в отриманні й фіксації у встановленій кримінально-процесуальній формі суб'єктом розслідування інформації шляхом безпосереднього комунікативного контакту, а предметом допиту виступає встановлена інформація як будь-які дані, що мають значення для встановлення істини [4, 151].

Важливе значення з огляду на визначену тематику є розуміння предмету допиту. Оскільки підозрюваного в деяких випадках не слід запитувати про певні речі. Так, М.М. Єфімов виділяє такі обставини, які необхідно встановити під час допитів підозрюваних:

- дані про підозрюваного: сімейний стан, стан здоров'я, освіта, місце роботи, заохочення, стягнення, судимості і т.п.;
- чи знайомий він із потерпілим і в які має з ним стосунки;
- чи виникали конфліктні ситуації; що відомо підозрюваним про поте-

рпілого, який він чинив опір та ін.;

– які конкретно хуліганські дії було ним учинено, за яких обставин, мотивів та метою;

– умисел хуліганських дій, тобто яка переслідувалась мета і як оцінюють правопорушники свої дії, що примусили до їх вчинення;

– чи був підозрюваний тверезий чи перебував у стані алкогольного сп'яніння;

з якого приводу, де, коли і з ким уживав спиртні напої;

– чи мав при собі зброю або які-небудь предмети, спеціально пристосовані для нанесення тілесних ушкоджень, якщо так, то які саме, де і коли їх придбав чи виготовив;

– чи чинив опір особам, що намагалися припинити його хуліганські дії, якщо так, то кому саме й у якій формі;

– яку шкоду, на його думку, він заподіяв своїми діями;

– його ставлення до своїх дій, їхня оцінка;

– чи вчинив він раніше які-небудь правопорушення або злочини і до якого виду відповідальності притягався;

– обставин, що пом'якшують чи обтяжують відповідальність: чи кається у вчиненому; як оцінює скоєний злочин; в якому стані знаходився, чи перебував у стані сп'яніння; чи мав при собі зброю; чи чинив опір представникам влади і громадськості [2, с. 124].

Ми підтримуємо зазначену позицію науковця на основі й нашого дослідження матеріалів кримінальних проваджень. Важливе значення має й використання тактичних прийомів для забезпечення прав підозрюваного. До системи тактичних прийомів, які спрямовані на виявлення неправди під час допитів підозрюваних та обираються слідчим у тій послідовності й у тому сполученні, який йому вбачається найбільш доцільним, В.О. Коновалова віднесла такі:

– постановка додаткових запитань;

– постановка деталізуючих запитань;

– постановка уточнюючих запитань;

– пред'явлення речових доказів;

– оголошення показань інших осіб;

– ознайомлення з протоколом огляду;

– оголошення висновку експерта;

– оголошення результатів слідчого експерименту [3, с. 208].

Як бачимо, тактичних прийомів, що визначаються різними науковцями досить багато. Ми переконані, що вони надають допомогу в ході проведення допитів. Для забезпечення прав підозрюваного, на наш погляд, необхідно використовувати такий тактичний прийом як актуалізація в пам'яті допитуваного певних відомостей. Для цього можна використовувати, як доречно зазначають А.Б. Соловйов та Є.О. Центров: а) асоціації за часом, тобто спогад про враження або переживання, пов'язаний з тим або іншим об'єктом або

особою, у чому велику роль відіграє емоційна пам'ять; б) асоціації в просторі, тобто допит про ті саме події або про ті ж обставини, але в різних планах, у різній (логічній або хронологічній) послідовності; в) асоціації за подібністю, тобто пред'явлення «фоторобота», мальованих портретів, альбомів зразків різних предметів і речей; г) асоціації за контрастом, побудовані на протиставленні різних об'єктів і явищ [5, с. 189].

Також можливим тактичним прийомом є приховування меж поінформованості слідчого. З цього приводу К.О. Чаплинський зазначає, що слідчий таким чином створює інформаційний вакуум, при якому аналізує наявні відомості, які заперечуються підозрюваними і змушує їх взяти ініціативу на себе [6, с. 175]. В разі вчинення хуліганства групою осіб, як зазначає М.М. Єфімов, умисне замовчування фактів породжує у допитуваних нерозуміння, особливо коли вони очікують повідомлення будь-яких даних, аби орієнтуватися у своїй подальшій поведінці. Під час проведення спілкування більшість слідчих вказали, що застосовують такий прийом у практичній діяльності і вважають його найефективнішим на відміну від інших [1, с. 142].

Констатуючи вищесказане, слід відмітити, що важливою слідчою (розшуковою) дією при розслідуванні групового хуліганства є допит підозрюваних. Важливим аспектом його проведення є забезпечення прав допитуваної особи. Адже підозрюваний може йти на контакт зі слідством у випадках нормального ставлення до себе. Тому під час проведення цієї процесуальної дії необхідно з'ясувати певні обставини, що дають змогу будувати слідчі версії, орієнтувати під час проведення інших процесуальних дій. Крім того, бажано використовувати певні тактичні прийоми.

Бібліографічні посилання:

1. Єфімов М.М. Методика розслідування хуліганства: монограф. / Микола Миколайович Єфімов. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – 216 с.
2. Єфімов М.М. Організація і тактика розслідування хуліганства : Навчально-практичний посібник / М.М. Єфімов. – Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – 158 с.
3. Коновалова В.Е. Убийство: искусство расследования / В. Е. Коновалова. – Х. : Факт, 2001. – 311 с.
4. Следственные действия: учебник для магистров / М. В. Савельева. А. Б. Смушкин. – М. : Юрайт, 2012. – 273 с.
5. Соловьев А. Б., Центров С. С. Допрос на предварительном следствии: метод. пособие. / А.Б. Соловьев, С.С. Центров. – 2-е изд. перераб. – М., 1986.
6. Чаплинський К. О. Тактика проведення окремих слідчих дій: Монографія. – Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2006. – 306 с.